

2014. december 28. vasárnap

9-es kórterem titka: egy ávós is a siófoki sebész mellett vallott

2014. december 28. 07:00, Legutóbb frissítve: 2014. december 28. 07:39

Fónai Imre

Álmában néha még operál, de persze ma már legfeljebb csak „vészhelyzetben” vetné be magát, amit őszintén nem kíván. Hiszen akadt vészhelyzetből elég az életében; A forradalom kórháza címmel írt könyvet a Péterfyben szerzett élményeiről a forradalom egyik sebésze, Oláh Vilmos, Siófok friss díszpolgára.

– 1944-ben leventeként bevetettek bennünket a háborúban, aztán tizenkét év múlva ismét háborús élmények értek, de már egészen más jellegűek – [emlékszik vissza Oláh Vilmos](#). – A háború a legértelmetlenebb, ami csak létezhet az emberiség számára, ráadásul '44-ben a demoralizált hadsereg minden tagja tudta már, hogy minden csepp vér értelmetlen, mert a háború elveszett. 1956-ban annak ellenére éltetett bennünket valamiféle remény, hogy akkor is tudtuk: kis országunknak a mohácsi vésznél is reménytelenebbek a kilátásai. Hittünk valami olyasmiben, hogy csak nem hagyja a világ... Eisenhower amerikai elnök október 30-i távirata adta meg szerintem a kegyelemdöfést számunkra, amiben azt írta Hruscsovnak: Magyarország nem Amerika érdekszférája.

Sosem politizált, hangsúlyozza előljáróban, amikor azt eleveníti fel, miként „keveredett bele”. – Újdonsült alorvos voltam a fővárosi Péterfy kórházban. Október 23-án este a menyasszonyommal elmentünk a rádióhoz, mert hallottuk, hogy valami készül. Amikor bentről lövések dördültek, tudtam: a sebesülteket a Péterfybe szállítják, mert mi voltunk az ügyeletes kórház. Innentől gyakorlatilag megállás nélkül operáltunk, s míg fiatal sebészként előtte alig engedtek bennünket műtéthez, ekkor sem a főnök, sem az adjunktus nem jött be, miénk volt a „terep”. A háború alatt úgy építették meg a Péterfyt, hogy két emelet mélységben a kórház összes betegét el lehessen helyezni. Amikor tehát a négy felső szint megtelt, elkezdtük lefelé telepíteni a sérülteket. Nagyon sok fegyveres is ott talált pihenőhelyet, logisztikai központ is lett a kórház, onnan indultak a fegyveresek a Corvin közbe és máshová. Én november elsején is operáltam, miközben megválasztották a kórház forradalmi munkástanácsát. Alelnöknek választottak, a távollétemben. Még november 7-én, 8-án is folytatódott az ellenállás a pincékben, Obersovszky, **Eörsi** ott nyomtatták a röplapokat, mintha mi sem történt volna, persze, az elhárítás hamar rájött...

Oláh Vilmos

Egy darab időre „alámerült”, keresték, az elbocsátó üzenetet áprilisban kapta meg. – Meg akartam ölni a párttitkárt, meg fegyvereket hoztunk be Bécsből, ilyesmiket fogtak rám. Nem írtam alá semmit, ha bármit elismerek, annak akkor könnyen kötél lehetett a vége, ketten a kórházból is így jártak, [a legendás Tóth Ilona](#), meg **Péché Géza** barátom. Hónapokig nem kaptam állást, aztán amikor igen, akkor is Nyíregyházán, ahol „unalomból” **Albert Schweitzer** leveleit fordítottam, majd leveleztünk is. Amikor a hatvani kórházba osztályvezetőnek pályáztam, szinte már enyém volt az állás, de akinek a végső aláírást kellett volna rátenni, emlékezett rám: az '56-os **Oláh Vili**? Arról szó se lehet! November 4-e után egyébként az ÁVH a Péterfy műtési naplóit is lefoglalta, de szerencsére nemigen volt időnk adminisztrálni, így aztán teljes neveket, címeket nem találtak. A 9-es kórteremben például a pártház, az ÁVH sérültjeit helyeztük el. Gyorsan kórházi pizsamát adtunk rájuk és mondtuk nekik: egyetlen szót se senkinek! De megneszelték és négy fiatal fegyveres jött egyszer, hogy leviszik őket az udvarra. Orvosi eskünkre, a genfi egyezményre hivatkoztunk, arra, hogy nem bűntartjuk, csak kezeljük őket, végül jött egy előljárójuk, aki leteremtette őket, azzal: ha bűnösök, bíróság elé lesznek állítva. Később a tárgyalásomon az egyik ÁVH-s, aki a kórteremből hallotta ezt a polemizálást, úgy vallott: ha nincs ez a fiatal orvos, mármint én, akkor mi most csak márványtábla lehetnénk...

Még épült a siófoki kórház, amikor megkérdezte az igazgatót: nem kell-e neki egy jó baleseti sebész. Kellett.

Még épült a siófoki kórház, de már állt a hatalmas kéménye, azt tűnt föl **Oláh Vilmosnak** az 1968-as széplaki nyaralás során. – Megkérdeztem Viczián Antal igazgatót, nem kell-e neki egy jó baleseti sebész. Kellett. De, mondtam neki, '56-ból van nekem egy kicsi saram, mire azt felelte: '56 régen volt. Arisztokrata családból származott, nem volt igazán jó káder, de én meg még párttag se voltam, amire azt mondta: legalább nem lesz, aki fúrja. Később

megtudtam, volt péterfys főnökömmel együtt voltak frontsebészek a Don-kanyarban, tőle érdeklődött rólam és csak utána vett fel.

Oláh Vilmos később nemcsak a sebészet osztályvezetője lett és Balaton-rajongóként Siófokon telepedett le végleg, hanem egyebek között elnöke lett a TIT-nek, értelmiségi és művészetkedvelői kört szervezett, meghonosította az orgonakoncert-sorozatot, tanított a gimnázium valaha létező egészségügyi képzésén is, amire szerinte ma is nagy szükség volna. – Azt mondták, azt hívok le Siófokra előadni, akit akarok. Rájöttem, hogy a három T korában a támogatott kategória nem annyira izgalmas. Csurkáék a barátaim voltak, 1978-ban **Csoóri Sándort** is lehoztam, csak hogy a beszélgetés átment politizálásba. Tudtam, hogy vannak a hallgatóságban „beépített emberek”. Meg is kértek, leszek szíves Csoórit mellőzni, de már le volt kötve egy újabb beszélgetés időpontja. Mondtam előtte az írónak, hogy mindenről beszélhetünk, csak politikáról nem. Az volt az első kérdésem: a Nyolcvan huszárnak miért kellett ilyen tragikusan végződni, hiszen még a lovak is meghalnak? Mire Csoóri: kérem, ezek a ku..a oroszok minden forradalmunkat leverték, mindenkit megölték.

Az újdonsült díszpolgár írt Siófok történetéről is, az 1919-es fehérterror igaz eseményeiről (édesapja a siófoki főhadiszálláson, a Horthy-villában Soós tábournoknak volt az adjutánsa), a zsidók elhurcolásáról, a második világháború itteni eseményeiről. Élete meghatározó élményének tartja 1989. június 16-át; Nagy Imre és társainak újratemetésén a hatodik koporsó mellett állhatott őrt, mint '56-os érdemekkel bíró MDF-es, nem mellékesen a siófoki pártszervezet alapítója. – Egy idős, fekete, népies ruhába öltözött nő leborult a koporsó előtt, ez olyan rendkívüli élmény volt számomra, hogy úgy éreztem: ezért érdemes volt. Az más kérdés, hogy 1989 után aztán sok minden nem úgy alakult, ahogyan elképzeltük... – fejezi be a díszpolgár, hozzátéve: ha valaki boldog 87 évesen a mai Magyarországon, akkor ő az. Majd biciklire pattan és elindul az uszoda felé.